



Навчальна дисципліна

ОСНОВИ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

(у т.ч. штабні процедури НАТО)

Змістовий модуль № 1

(Тема)

Заняття № 1

Лекційне заняття № 1

(вид заняття та його поточний номер)

Основи організації управління військами.

(повна назва змістовного модулю (теми))

Управління військами, основні поняття та зміст.

(повна назва теми заняття)

Навчальні питання і розподіл часу.

Вступ	–	5	хв.
Основна частина	–	80	хв.
1. Сутність, зміст і вимоги до управління підрозділами.	–	40	хв.
(найменування питання)			
2. Основні принципи і особливості управління	–	15	хв.
(найменування питання)			
3. Система управління та вимоги до неї з урахуванням досвіду АТО.	–	25	хв.
(найменування питання)			
(найменування питання)			
Підведення підсумків заняття	–	5	хв.

НАВЧАЛЬНА ТА ВИХОВНА МЕТА:

- 1. Вивчити суть, зміст, завдання і вимоги до управління підрозділами**
- 2. Розглянути основні принципи і особливості управління, систему управління та вимоги до неї, з урахуванням досвіду АТО**

1. Ткаченко В.І. Основи управління військами. Навчальний посібник. – Х.: ХУПС, 2011 – 280 с. р.
2. Бойовий статут Сухопутних військ. Частина II. Рота, батальйон. – Київ – 2010.
3. Бойовий статут Сухопутних військ. Частина III. Взвод, відділення, танк. – Київ – 2010.
4. Куртов А.І., Потіхенський А.І. Військове управління. – Х.: ХУПС, 2007.
5. Иванов Д.А., Савельев В.П. Основы управления войсками в бою. – М.: Воениздат, 1977. – 389 с.
6. № 323/150/дск Від 22.01.2016. Воєнно-наукове управління Генерального штабу Збройних Сил України. Збірник матеріалів досвіду ведення бойових дій в антитерористичній операції в ході підготовки органів військового управління, військ (сил) Збройних Сил України у другій половині 2015 року. Проблемні питання та шляхи їх вирішення. (за матеріалами науково-практичної конференції 26-30 жовтня 2015 року) Частина 1, 2 (Застосування Збройних Сил України).

Питання 1.

**СУТНІСТЬ, ЗМІСТ, ЗАВДАННЯ
ТА ВИМОГИ ДО УПРАВЛІННЯ
ПІДРОЗДІЛАМИ**

Управління

ЯК

- Процес
- Функція (вид діяльності)
- Вплив
- Людина (керівник)
- Орган (апарат)

Управління (як процес – загальне визначення)
– процес цілеспрямованого впливу
суб'єкту управління на об'єкт управління.

Суб'єкту управління – той, хто управляє (той хто впливає)

командир та штаб (орган
управління)

Об'єкт управління – ким управляють (на кого впливають)

війська (підрозділи)

Процес управління – діяльність командирів та штабів, щодо необхідного цілеспрямованого впливу, через засоби зв'язку (по каналам зв'язку), на підпорядковані війська (підрозділи).

Засоби зв'язку – елемент підсистеми засобів управління (буде розглянутий в подальшому)

Мета військової діяльності

(безпосередні цілі)

- підтримання готовності військ до виконання завдань за призначенням (до бойових дій);
- підготовки військ до виконання завдань (до бойових дій);
- спрямування зусиль військ для успішного виконання завдань в бою (в ході бойових дій).

Управління військами (підрозділами) – процес (діяльність щодо) цілеспрямованого впливу командирів та штабів на підпорядковані війська (підрозділи), що здійснюється для:

– підтримання готовності військ (підрозділів) до виконання завдань за призначенням,

– підготовки військ (підрозділів) до виконання завдань,

– спрямування зусиль військ (підрозділів) для успішного виконання завдань в бою (в ході бойових дій).

Управління

ЯК

Процес
Функція (вид діяльності)
Вплив
Людина (керівник)
Орган (апарат)

Управління (як процес – загальне визначення) – процес цілеспрямованого впливу суб'єкту управління на об'єкт управління.

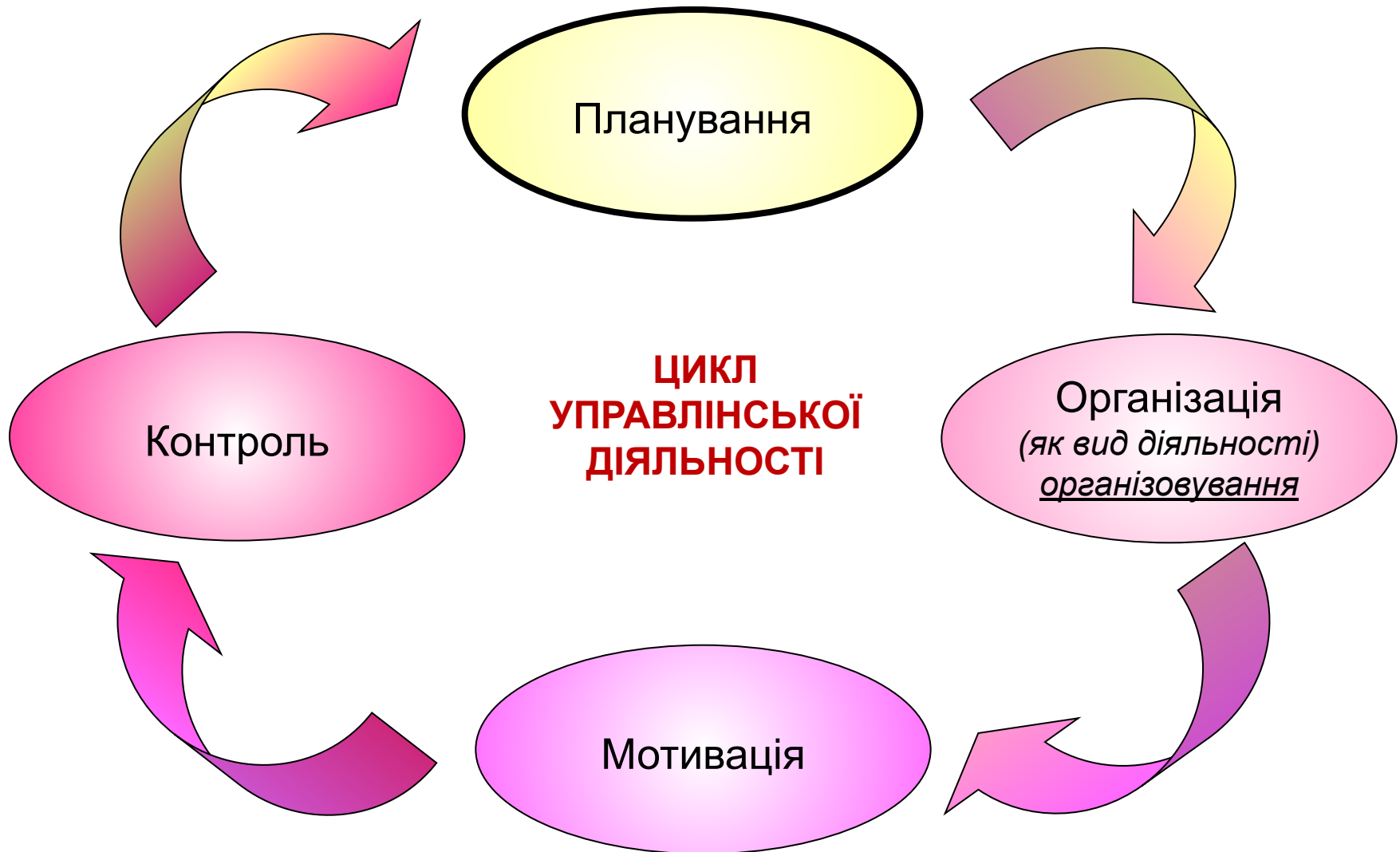
Процес управління – діяльність командирів та штабів, щодо необхідного цілеспрямованого впливу, через засоби зв'язку (по каналах зв'язку), на підпорядковані війська.

Мета військової діяльності (безпосередні цілі)
– підтримання готовності військ до виконання завдань за призначенням (до бойових дій);
– підготовки військ до виконання завдань (до бойових дій);
– спрямування зусиль військ для успішного виконання завдань в бою (в ході бойових дій).

Управління військами (підрозділами) – процес (діяльність щодо) цілеспрямованого впливу командирів та штабів на підпорядковані війська (підрозділи), що здійснюється для:
– підтримання готовності військ (підрозділів) до виконання завдань за призначенням,
– підготовки військ (підрозділів) до виконання завдань,
– спрямування зусиль військ (підрозділів) для успішного виконання завдань в бою (в ході бойових дій).

Управлінські функції (функції процесу управління)

– це група основних заходів, виконання яких дозволяє досягнути визначені цілі (мети).



**Зміст управління військами – це
основні заходи (завдання), які повинні
виконувати командири та штаби (органи
управління) в процесі управління
військами.**

Підтримання постійної готовності

1. – Підтримання готовності штабів (*органів управління*) до управління військами;

2. – Підтримання визначеного рівня бойової та мобілізаційної готовності військ;



Основа
повсякденної
діяльності

Підготовка до бою (дій)

3. – Збір, безперервне добування (пошук, здобуття), вивчення, відображення, аналіз і оцінювання даних обстановки та прогнозування її розвитку; 4. – Вироблення замислу бою (бойових дій); 5. – Формулювання та прийняття рішення на бій (бойові дії); 6. – Доведення завдань до підпорядкованих військ; 7. – Розроблення плану бою (бойових дій);	← ← ← ← ←	Планування
8. – Організація та підтримання взаємодії; 9. – Організація управління військами; 10. – Організація забезпечення військ;	← ← ←	Організація
11. – Безпосереднє керівництво підготовкою штабів, військ і районів бойових дій; 12. – Організація і здійснення контролю та надання допомоги підпорядкованим штабам і військам;	← ←	Контроль

Управління військами в бою

**13. – Безпосереднє управління
військами у ході бою (бойових дій).**

Циклічний процес:

- (швидкий) Збір, вивчення даних та (швидка) оцінка обстановки,
- ← – (швидке) Прийняття (уточнення) рішення
- Своєчасна (швидка) постановка завдань.

Зміст управління військами.

1. – Підтримання готовності штабів (органів управління) до управління військами;
2. – Підтримання визначеного рівня бойової та мобілізаційної готовності військ;

←

Основа
повсякденної
діяльності

←

Підготовка військ до бою

3. – Збір, безперервне добування (пошук, здобуття), вивчення, відображення, аналіз і оцінювання даних обстановки та прогнозування її розвитку;

←

4. – Вироблення замислу бою (бойових дій);

←

5. – Формулювання та прийняття рішення на бій (бойові дії);

←

6. – Доведення завдань до підпорядкованих військ;

←

7. – Розроблення (завершення) плану операції (бойових дій);

←

Планування

←

Мотивація

8. – Організація та підтримання взаємодії;

←

9. – Організація управління військами;

←

10. – Організація забезпечення військ;

←

Організація

←

11. – Безпосереднє керівництво підготовкою штабів, військ і районів бойових дій;

←

12. – Організація і здійснення контролю та надання допомоги підпорядкованим штабам і військам;

←

Контроль

←

Управління військами в бою

13. – Безпосереднє управління військами у ході бою (бойових дій).

←

Циклічний процес:

- (швидкий) Збір, вивчення даних та (швидка) оцінка обстановки,
- (швидке) Прийняття (уточнення) рішення
- Своєчасна (швидка) постановка завдань.



Вимоги до управління військами (підрозділами)



**Постійна
готовність
системи
управління**

→ досягається

→

твердим знанням командиром батальйону (роти), начальником штабу батальйону, іншими посадовими особами порядку виконання завдань, знанням своїх функціональних обов'язків

→

укомплектованістю штабу батальйону особовим складом та забезпечення їх засобами управління

→

злагодженістю у роботі посадових осіб і штабу батальйону

→

підтриманням бойової готовності структурних підрозділів батальйону

→

підтриманням КСП батальйону (рот), засобів зв'язку у справному стані та забезпеченням їх безперебійної роботи

→

підтриманням стійкого зв'язку з підрозділами бригади (батальйону)

**Стійкість
управління**

→ полягає

в підтриманні спроможності командира батальйону (роти) і штабу батальйону виконувати завдання управління за умов різких змін обстановки та впливу противника вогневими і радіоелектронними засобами, дій диверсійно-розвідувальних груп, повітряних десантів на елементи системи управління

Вимоги стійкості й безперервності управління тісно взаємозв'язані

**Безперервність
управління
полягає**

→ полягає →

в підтриманні спроможності командира батальйону (роти) і штабу батальйону постійно здійснювати вплив на підрозділи в ході підготовки і ведення бойових дій, а також в отримуванні від них інформації про обстановку, яка склалася, і своєчасної доповіді про неї старшому командиру (начальнику).

Оперативність управління

→ полягає →

у здатності виконувати завдання управління у стислі строки, в упередженні противника в діях, у швидкому реагуванні на зміни обстановки та своєчасному впливу на підрозділи в інтересах успішного виконання поставлених завдань

Поняттю "оперативність" притаманні наступні властивості:

- здатність швидко підключатись до діяльності,
- легко переходити від одного завдання до іншого, з обов'язковим доведення всіх справ до кінця,
- швидко приймати рішення,
- уміло діяти в умовах зміни обстановки,
- робота на випередження ситуації.

ШВИДКА ТА ВПЕВНЕНА РЕАКЦІЯ

Прихованість
управління

→ полягає →

в збереженні в таємниці від противника відомостей, які використовуються для управління підрозділами, та місця командира підрозділу в бойовому порядку

Якість
управління

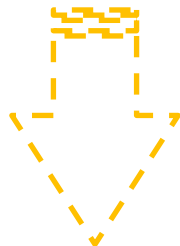
→ полягає →

в здатності командира батальйону (роти) і штабу батальйону забезпечити ефективну реалізацію поставлених завдань з найменшими втратами та у визначені строки.

Питання 2.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ

Основний принцип управління військами (підрозділами)



**ОСНОВОЮ УПРАВЛІННЯ Є
РІШЕННЯ КОМАНДИРА**



Принципи управління військами – це основні правила і рекомендації, які необхідно враховувати і використовувати (виконувати) в практичній діяльності командирами і штабами (органами управління).

Основні принципи управління військами (загальні):

- **єдність** політичного, державного і військового **керівництва**;
- **єдиноначальність та персональна відповідальність** командирів за прийняті рішення і результати виконання поставлених завдань;
- **реальність та відповідність** визначених **завдань** військ їх **можливостям**;
- **врахування та раціональне** (розумне) **використання** наявних **сил і засобів**;
- **принцип централізації управління з наданням** підлеглим **ініціативи** у визначенні **способів виконання** поставлених **завдань**;
- **єдність і комплексність рішень** (замислів і планів), **процесів** їх **розробки, виконання та контролю**;
- **твердість і наполегливість** у впровадженні прийнятих рішень (замислів і планів), в тісному зв'язку (**у поєднанні**) з принципом **оперативного і гнучкого реагування** на зміну обстановки;
- **чіткий розподіл функцій** (завдань, повноважень і відповідальності) **між** структурними **підрозділами штабів**;
- **раціональне поєднання методів роботи** командирів і штабів.

**Основні принципи управління
військами (підрозділами) в бою
викладені в бойових статутах**



Питання 3.

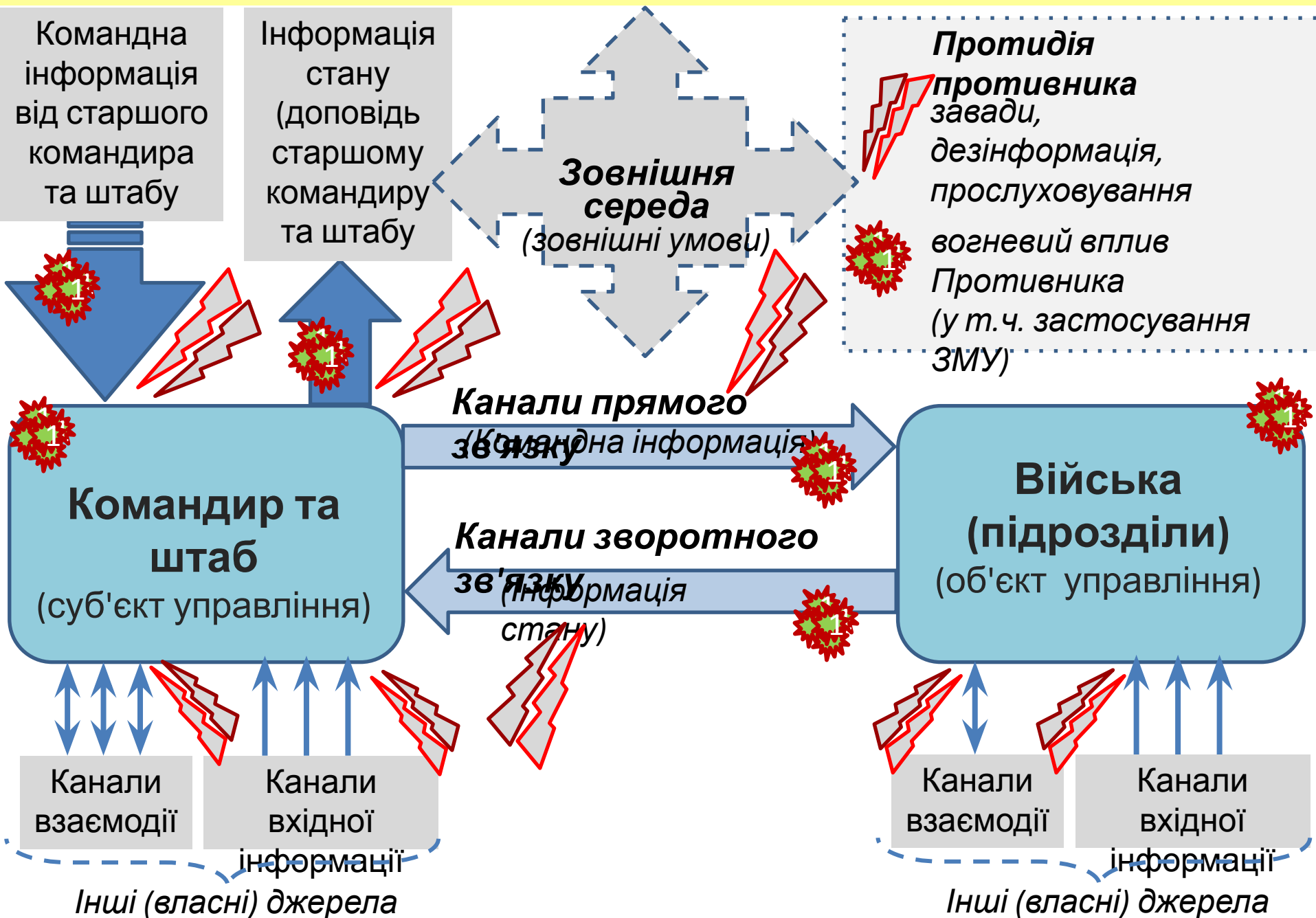
**СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТА
ВИМОГИ ДО НЕЇ, З
УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ АТО**

Система управління військами

(підрозділами) є організаційно-технічною основою процесу управління, і представляє собою сукупність функціонально та ієрархічно (структурно) пов'язаних між собою елементів (підсистем):

- **органи управління;**
- **пункти управління;**
- **засоби управління** – засоби (канали) зв'язку і АУВ (у тому числі спеціальні підсистеми, що забезпечують збір та оброблення інформації)
- **об'єкти управління** (підпорядковані війська та підрозділи).

Система управління військами (підрозділами)



Система управління військами повинна:

- відповідати вимогам, які висуваються до управління військами (*постійна готовність системи управління до виконання завдань, стійкість, безперервність, оперативність, прихованість управління військами, якість*);
- мати високий рівень готовності до управління;
- забезпечувати можливість як централізованого, так і децентралізованого управління військами.

Основні принципи побудови системи управління військами:

- ієрархія;
- розподіл функцій органів управління в інстанціях управління;
- комплексне застосування різних технічних засобів управління.

Структура системи управління військами залежить від:

- призначення військ (підрозділів),
- організаційної структури військ (підрозділів),
- засобів бойового застосування та специфіки виконання бойових завдань.

Готовність системи управління визначається:

- виконанням вимог постійної готовності системи управління;
- розгортанням ПУ (КП, КСП) і зайняттям їх штабом (оперативним складом);
- набором усіх видів технічних засобів, необхідних для управління підпорядкованими військами та організації взаємодії;
- наявністю і готовністю до роботи відповідних документів з управління військами.

Характеристики (властивості) військової системи управління.

1. Система управління військами складається з великої кількості взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою підсистем (елементів).
2. Система управління військами виконує складні функції (оперативні та адміністративні функції).
3. Цілі функціонування підсистем військових систем управління підпорядковані загальній меті системи управління.
4. Військові системи управління мають ієрархічну організацію (структуру).
5. Військовим системам управління властива здатність приймати рішення.
6. Військові системи управління мають розгалужені інформаційні мережі з інтенсивними потоками інформації.
7. Військові системи управління взаємодіють із зовнішньою середою, тобто є відкритими.

Існуючі **системи управління** класифікуються за наступними ознаками:

- **за характером об'єкта управління** – системи управління військами (СУВ) і системи управління бойовими засобами (СУБЗ);
- **за масштабом** – системи управління військами тактичної, оперативної і стратегічної ланок;
- **за складністю організаційної структури** – однотипні, що складаються із однорідних елементів, і різнотипні (багатофункціональні);
- **за характером протікання процесів управління в системах** – імовірні і детерміновані;
- **за ступенем автоматизації процесів управління** – неавтоматизовані, автоматизовані і автоматичні;
- **за характером переробки і використання інформації на виході системи** – інформаційні, керуючі і комбіновані;
- **за мобільністю** – стаціонарні і рухомі (польові, повітряні та ін.).

ст. 542. Антитерористична операція – комплекс скоординованих спеціальних заходів, які проводяться за єдиним замислом під керівництвом Антитерористичного центру органами і підрозділами:

- СБУ,
- МВС України,
- МНС України,
- ДПС України,
- ЗС України
- із залученням сил і засобів інших центральних органів виконавчої влади,

що проводяться з метою:

- * попередження, запобігання та припинення злочинних дій, які здійснюються з терористичною метою,
- * звільнення заручників,
- * знешкодження терористів,
- * мінімізації наслідків терористичного акту.